

Sygn. akt VIII GC 100/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Patrycja Baranowska

Protokolant: stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2014 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa N. B.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powoda N. B. kwotę 210.822,00 zł (dwustu dziesięciu tysięcy ośmiuset dwudziestu dwóch złotych) z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 1 września 2012 roku;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 17.955,61 zł (siedemnastu tysięcy dziewięciuset pięćdziesięciu pięciu złotych sześćdziesięciu jeden groszy) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 100/13

UZASADNIENIE

Powód N. B. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. kwoty 210.822 złotych z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 1 września 2012 roku oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 5 stycznia 2011 roku zawarł z Gminą R. umowę, w której zobowiązał się opracować projekt budowlano-wykonawczy pomostu spacerowo-cumowniczego z zespołem usługowym w N. wraz z właściwymi kosztorysami oraz specyfiką wykonania i odbioru robót, z uzyskaniem pozwolenia na budowę włącznie. W dniu 2 września 2011 roku strony postępowania zawarły umowę nr (...), na podstawie której powód zlecił pozwanej wykonanie projektów budowlanych i wykonawczych, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych, kosztorysów inwestorskich i przedmiarów oraz dokumentacji przetargowej dla mola i nadbrzeża w zakresie obiektów inżynierskich wraz z nadbrzeżem i częścią instalacyjną w zakresie wodno-kanalizacyjnym, gazu, elektryki, zasilania, przyłączy, wentylacji, klimatyzacji, geologii, geotechniki, warunków posadowienia dla pełnego zakresu mola i nadbrzeża. Aneks z dnia 13 stycznia 2012 roku strony postępowania podwyższyły wynagrodzenie pozwanej do kwoty 1.054.110 złotych oraz rozszerzyły zakres prac, które miała ona wykonać. Strony postanowiły, że geologia i geotechnika miały zostać wykonane do końca kwietnia 2012 roku, projekt budowlany do końca maja 2012 roku, projekt wykonawczy do końca sierpnia 2012 roku, a nadzór autorski miał trwać do końca czerwca 2013 roku. Powód wskazał, że początkowo współpraca stron układała się dobrze, pozwana uruchomiła serwer ftp, na który strony kopiowały materiały potrzebne do realizacji umowy, pomiędzy stronami dochodziło do częstych spotkań

koordynacyjnych. Przekazany projekt koncepcyjny został zatwierdzony przez inwestora. Z czasem okazało się, iż pozwana wykonuje umowę w sposób nieprawidłowy, dopuszcza się zwłoki w wykonaniu poszczególnych etapów prac, nie dochowuje wymogów należytej staranności i nie analizuje w dostateczny sposób przedstawionej przez powoda dokumentacji. W kwietniu 2012 roku kontakt między stronami umowy ustał, a pozwana odcięła powodowi dostęp do serwera. Powód wskazał, że w czerwcu i lipcu 2012 roku wzywał pozwaną do przedłożenia raportu ze stanu zaawansowania robót. Z odpowiedzi pozwanej wynioskował, że zawarta przez strony umowa nie zostanie wykonana w terminie, który miałby dla niego jakiegokolwiek znaczenie gospodarcze. Podniósł, że pismem z dnia 19 lipca 2013 roku odstąpił od umowy z winy pozwanej jako podstawę wskazując fakt niewykonania projektu budowlanego oraz badań geologicznych i geotechnicznych. W tym samym dniu pozwana przesłała mu pismo zawierające jej oświadczenie o odstąpieniu od umowy. W ocenie powoda oświadczenie pozwanej nie mogło wywrzeć żadnych skutków prawnych z powodu wcześniejszego odstąpienia od umowy przez powoda oraz z powodu braku podstaw do odstąpienia od umowy z winy powoda. Powód wskazał, że naliczył pozwanej karę umowną w kwocie 210.882 złotych stanowiącą 20% wynagrodzenia za odstąpienie od umowy spowodowane okolicznościami, za które wyłączną odpowiedzialność ponosi pozwana. Podniósł, że na skutek odstąpienia od umowy nie był w stanie zrealizować umowy zawartej z inwestorem, a w konsekwencji zmuszony był do zapewnienia finansowania swojej działalności ze środków pochodzących z kredytu oraz zawrzeć z innymi wykonawcami umowy na realizację zakresu prac zleconych pozwanej, co doprowadziło do powstania po jego stronie szkody.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów procesu. Wskazała, że powód nie przekazał jej całej wymaganej dokumentacji, uniemożliwiając jej wywiązanie się z umowy, co stanowiło podstawę do odstąpienia przez nią od umowy z jego winy. Powód nie przekazał jej finalnej wersji zakresu projektu, hydrotechniki, hydrauliki dna morskiego, batymetrii oraz analizy nawigacyjnej. Nie otrzymała również dokumentu świadczącego o przysługujących powodowi prawach autorskich do opracowań. Wskazała, że ciągła modyfikacja koncepcji uniemożliwiała jej realizację umowy, a w szczególności zaplanowanie procesu wykonywania poszczególnych zadań oraz rozpoczęcie procesu wyszukiwania i negocjowania warunków z podwykonawcami. Stwierdziła, że w oparciu o ryczałtowy charakter wynagrodzenia nie sposób przyjąć, że pozwana zobowiązana była do wykonania wszelkich czynności w ramach przedmiotowego projektu, które nie są objęte umową. Pozwana wskazała, że przesłała powodowi roboczą propozycję terminów wykonania etapów umowy, a nie harmonogram prac. Propozycja ta nie została zaakceptowana przez strony umowy. Jedynym wiążącym strony postanowieniem umowy dotyczącym terminu jej wykonania było to, że termin realizacji nastąpi zgodnie z umową główną, lecz nie krócej niż 6 miesięcy i terminu tego pozwana nie przekroczyła. Z powyższego wynika, że oświadczenie powoda o odstąpieniu od umowy jest bezskuteczne z uwagi na brak przyczyn leżących po stronie pozwanej. Pozwana stanęła na stanowisku, że wobec nie oznaczenia w umowie terminu do wykonania prawa odstąpienia od umowy, zastrzeżenie dotyczące możliwości umownego odstąpienia należy uznać za sprzeczne z ustawą i nieważne z mocy prawa. Stwierdziła, że wskutek odstąpienia od umowy żadna ze stron nie może dochodzić wynikających z niej roszczeń, w tym roszczeń z tytułu kary umownej.

W toku postępowania strony podtrzymały przedstawione stanowiska. Powód stwierdził, że dopiero w piśmie z dnia 13 lipca 2012 roku pozwana zakwestionowała fakt, iż wykonanie batymetrii, hydrotechniki, czy mapy nawigacyjnej leży poza zakresem umowy, nadto pozwana przesłała mu części wstępne tej dokumentacji. Powód podniósł, że pozwana przesłała mu harmonogram prac w odpowiedzi na jego wezwanie. Powód stanął na stanowisku, że swoje prawo do odstąpienia wywiódł z innej podstawy niż wskazała to pozwana, a odstąpienie od umowy nie znosi odpowiedzialności z tytułu zastrzeżenia kary umownej. Na rozprawie w dniu 28 lipca 2014 roku stanął na stanowisku, że samo żądanie oddalenia powództwa nie jest wystarczające do miarkowania kary umownej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 stycznia 2011 roku w wyniku przeprowadzonego konkursu na opracowanie projektu budowlano/wykonawczego powód zawarł z Gminą R. umowę nr (...), na mocy której zobowiązał się do opracowania projektu budowlano/wykonawczego pomostu spacerowo-cumowniczego z zespołem usługowym w N. wraz z właściwymi kosztorysami oraz specyfikacją wykonania i odbioru robót, z uzyskaniem pozwolenia na budowę włącznie, w oparciu

o koncepcję przedstawioną w konkursie z uwzględnieniem poprawek zgłoszonych przez zamawiającego. W § 3 ust. 1 umowy jej strony postanowiły, że przedmiot umowy zostanie wykonany i dostarczony w całości do siedziby zamawiającego w terminie 24 miesięcy licząc od daty zawarcia umowy.

Dowody: - umowa nr (...) z dnia 5.01.2011 roku (k. 31-34),

- koncepcja konkursowa powoda (k. 35-41).

W okresie od kwietnia do września 2011 roku powód prowadził negocjacje dotyczące zawarcia umowy z pozwaną, która jako jego podwykonawca miała wykonać określoną część prac projektowych. W trakcie negocjacji powód podkreślał, że pozwana miała wykonać wszelkie prace oprócz branży architektonicznej. W dniu 4 kwietnia 2011 roku działający w imieniu powoda J. S. zwrócił się do pozwanej o złożenie oferty na wykonanie projektu w branży konstrukcyjnej dla projektu umocnienia nadbrzeża i budowy mola w N., zgodnie z załączoną wstępną koncepcją. Pozwana przedstawiła swoją ofertę w piśmie z dnia 15 kwietnia 2011 roku.

W prowadzonej korespondencji e-mailowej strony uszczegółowiły zakres prac i dokonały dokładniejszej ich wyceny. W dniu 11 czerwca 2011 roku pozwana przedstawiła zaktualizowaną ofertę na wykonanie dokumentacji projektowej. W punkcie 1 oferty wskazała wynagrodzenie za obiekty inżynierskie wraz z nabrzeżem i częścią instalacyjną w zakresie wodno-kanalizacyjnym, gaz, elektrykę, zasilanie, przyłącza, wentylację, klimatyzację – 605.000 złotych netto, w punkcie 2 wskazała, że wynagrodzenie za dodatkowo kompletne opracowanie projektowe dla sceny wraz z zadaniem wynosi 85.000 złotych netto, w punkcie 3 oferty wskazała, że wynagrodzenie za sporządzenie geologii, geotechniki, warunków posadowienia dla pełnego zakresu mola i nabrzeża wyniesie 220.000 złotych.

Dowody: - korespondencja prowadzona przez powoda i pozwaną w tym za pomocą

poczty elektronicznej (k. 42-43, 45-48),

- oferty pozwanej z dnia 15.04 i 11.06.2011 roku (k. 44, 49),

- zeznania świadków J. S. (od godziny 00:43:47 do

godziny 00:45:56 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), B. S. (od godziny 00:59:33 do godziny 01:02:05 rozprawy w dniu

27.01.2014 roku),

- zeznania powoda N. B. (od godziny 02:27:07 do godziny

02:29:39 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku).

W dniu 2 września 2011 roku powód (wykonawca) i pozwana (podwykonawca) zawarli umowę nr (...). W § 1 ust. 1 umowy wykonawca oświadczył, że uzyskał zamówienie publiczne na opracowanie projektu budowlano wykonawczego pomostu spacerowo cumowniczego z zespołem usługowym w N. na warunkach określonych przez Zamawiającego – Gminę R. w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia, która stanowi integralną część niniejszej umowy. W § 1 ust. 2 umowy strony postanowiły, że zgodnie z ofertą podwykonawcy oraz postanowieniami umowy, wykonawca zleca podwykonawcy prace wymienione w punkcie 1 i 3 oferty z dnia 11 czerwca 2011 roku stanowiącej załącznik nr 4 do niniejszej umowy. W § 1 ust. 3 jej strony dokonały podziału realizacji przedmiotu umowy na części stanowiące przedmiot odrębnych odbiorów i/lub fakturowania wraz z określeniem ilości egzemplarzy formy zapisu, rodzaju nośników informacji, kosztów oraz terminów wykonania zgodnie z Harmonogramem Prac. W § 1 ust. 4 umowy postanowiono, że zleczone prace, o których mowa w punkcie 2 podwykonawca wykona zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia (dalej SIWZ), w sposób właściwy i kompletny z punktu widzenia celu, któremu mają służyć, w tym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, należyta starannością i sztuką wykonywania zawodu.

Paragraf 1 ust. 5 umowy zawierał postanowienie, że podwykonawca uzyska swoim staraniem i kosztem wszelkie opinie, zatwierdzenia i uzgodnienia wymagane przepisami prawa i zapisami odnoszącymi się do zleconych mu prac.

Zgodnie z § 2 ust. 1, 2, 3 i 4 umowy wykonawca udostępni podwykonawcy materiały i dokumenty niezbędne do wykonania zleconych mu prac w zakresie określonym przez Zamawiającego w (...) i Umownie Kontraktowej, SIWZ, nie później niż w terminie 7 dni, od dnia zawarcia niniejszej umowy. Wszelkie materiały i dokumenty niezbędne do wykonania zleconych prac wykonawca zobowiązany jest udostępnić podwykonawcy o ile strony dokonały takiego uzgodnienia na piśmie (§ 1 ust. 2 umowy). We wszystkich pozostałych przypadkach odpowiednie materiały i dokumenty podwykonawca zapewnia własnym staraniem i kosztem (§ 1 ust. 3). Podwykonawca zobowiązany jest do niezwłocznego przekazywania wykonawcy kopii wszelkich dokumentów istotnych dla wykonywanych opracowań, w szczególności dokonywanych wystąpień i składanych wniosków oraz uzyskanych na nie odpowiedzi, zaświadczeń, postanowień lub decyzji. Obowiązek powyższy dotyczy także posiadanych przez wykonawcę informacji nie posiadających formy dokumentów, a mogących mieć znaczenie dla wykonanych prac (§ 2 ust. 4)

W § 3 ust. 1 umowy podwykonawca zobowiązał się do wykonania całości przedmiotu umowy zgodnie z ofertą z dnia 11 czerwca 2011 roku w etapach i terminach szczegółowo określonych w Harmonogramie Prac - zał. nr 1 do umowy. Doprecyzowanie terminów i etapów nastąpi w terminie 30 dni od daty podpisania umowy. W § 3 ust. 2 strony postanowiły, że podwykonawca zobowiązany jest do sukcesywnego przekazywania materiałów roboczych w zakresie i terminach uzgodnionych na piśmie z wykonawcą (w tym do niezwłocznego przekazywania wszelkich wystąpień i uzyskanych na nie odpowiedzi), stosownie do potrzeb wynikających z całości realizacji zamówienia o którym mowa w § 1 ust. 1 umowy oraz na jednostronne pisemne wezwanie wykonawcy w wyznaczonym do tego terminie nie krótszym niż 7 dni roboczych.

W § 4 ust. 1 umowy strony postanowiły, że wynagrodzenie podwykonawcy za całość prac i czynności będących przedmiotem umowy wymienionych w punkcie 1 i 3 oferty podwykonawcy z dnia 11 czerwca 2011 roku wyniesie 1.027.050 złotych brutto.

W § 6 umowy jako koordynatora prac z zakresu realizacji obowiązków umownych wykonawca wyznaczył G. S. (ust. 1), a do kierowania pracami stanowiącymi przedmiot umowy podwykonawca wyznaczył B. S. (ust. 2).

W § 7 ust. 5 pkt 5.5 umowy strony postanowiły, że podwykonawca zapłaci na rzecz wykonawcy karę umowną za odstąpienie od umowy na skutek okoliczności, za które wyłączną odpowiedzialność ponosi podwykonawca, w wysokości 20% wynagrodzenia.

W § 10 ust. 1 umowy strony postanowiły, że wykonawca oprócz wypadków wymienionych we właściwych przepisach Kodeksu cywilnego może, na skutek decyzji Zamawiającego w przedmiocie zaprzestania lub przerwania realizacji inwestycji opisanej w SIWZ, odstąpić od niniejszej umowy czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy.

W dniu 13 stycznia 2012 roku strony postępowania zawarły aneks nr (...), w którym rozszerzyły zakres prac podwykonawcy o opracowanie: karty informacyjnej przedsięwzięcia; raportu o oddziaływaniu na środowisko; informacji o środowisku znajdującym się w zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia; opis potencjalnych oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko i jego zasoby naturalne zarówno żywe, jak i mineralne oraz ich ocenę; opis środków zmniejszających szkodliwe oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na środowisko morskie; opis przyjętych założeń i zastosowanych metod prognozy oraz wykorzystanych danych o środowisku morskim, ze wskazaniem trudności powstałych przy gromadzeniu niezbędnych informacji; projekt programu monitoringu, w tym monitoringu środowiska i zarządzania procesem inwestycyjnym i eksploatacyjnym. Wynagrodzenie za wykonanie wyżej wymienionych prac wyniosło 22.000 złotych (§ 1 aneksu).

W § 2 aneksu strony podwyższyły wynagrodzenie podwykonawcy za wykonanie prac objętych umową na kwotę 1.054.110 złotych brutto.

Dowody: - oferta pozwanej z dnia 11.06.2011 roku (k. 49),

- **umowa nr (...) z dnia 2.09.2011 roku z załącznikami nr 2 i 3 (k. 50-54),**
- **aneks nr (...) z dnia 13.01.2012 roku (k. 57-58),**
- **zeznania świadka G. S. (od godziny 00:09:35 do 00:12:24 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku) B. S. (od godziny 00:59:33 do godziny 01:02:05 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku),**
- **zeznania powoda N. B. (od godziny 02:27:07 do godziny 02:29:39 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku).**

W dniu 26 września 2011 roku powód przypomniał pozwanej, że zgodnie z zawartą umową na prace projektowe w dniu 2 października 2011 roku mija trzydziestodniowy termin uzgodnienia harmonogramu prac. Zwrócił się o niezwłoczny kontakt w celu umówienia terminu spotkania, bądź przesłanie roboczej wersji harmonogramu.

Pozwana przesłała powodowi harmonogram zatytułowany „Pełnienie funkcji Inspektora Nadzoru Inwestorskiego dla zadania pod nazwą „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr (...) relacji W. – W. na odcinku od km 44+000 do km 79+362” jako załącznik do wiadomości e-mail z dnia 26 października 2011 roku. W treści tego harmonogramu wskazano, że projekt budowlany – molo i nabrzeże miał zostać wykonany do końca maja 2012 roku, projekt wykonawczy – molo i nabrzeże miał zostać wykonany do końca sierpnia 2012 roku, nadzór autorski miał być sprawowany do końca czerwca 2013 roku, a geologia i geotechnika miały zostać wykonane do końca kwietnia 2012 roku. Powód nie zakwestionował przedstawionego przez pozwaną Harmonogramu Prac.

W wiadomości e-mail z dnia 26 października 2011 roku pozwana zapewniła powoda, że badania geologiczne zostaną wykonane przed zimą, ale cała dokumentacja wraz z opracowanymi warunkami posadowienia musi być gotowa w kwietniu.

Dowody: - korespondencja stron (k. 59-60, 62),

- harmonogram (k. 61),

- **zeznania świadków G. S. (od godziny 00:15:54 do 00:17:09 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), J. S. (od godziny 00:45:56 do godziny 00:48:30 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku),**
- B. S. (od godziny 00:59:33 do godziny 01:02:05 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), M. Ś. (1) (od godziny 01:43:48 do 01:46:06 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku)**

W dniu 12 października 2011 roku powód przekazał pozwanej aktualną koncepcję pomostu spacerowo cumowniczego wraz z zespołem usługowym i nabrzeżem w N.. Do e-maila załączoną mapę do celów projektowych w formacie dwg.

W dniu 27 października 2011 roku powód przekazał Gminie R. koncepcję pomostu spacerowo cumowniczego wraz z zespołem usługowym i nabrzeżem w N. uwzględniającą uwagi inwestora.

Dowody: - korespondencja stron (k. 63),

- pismo powoda do inwestora z dnia 27.10.2011 roku (k. 64),
- projekt koncepcyjny (k. 65-84),
- zeznania świadków G. S. (od godziny 00:24:05 do 00:26:40, rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), J. S. (od godziny 00:37:00 do godziny 00:38:50 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), B. S. (od godziny 01:09:37 do godziny 01:12:09 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku) M. Ś. (2) od godziny 01:43:48 do 01:46:06).

Po zawarciu umowy powód przekazał pozwanej posiadaną dokumentację dotyczącą przedsięwzięcia, pozwana potwierdziła otrzymanie aktualnych materiałów. Niektóre z przesłanych materiałów były aktualizowane przez powoda wraz z postępującymi uzgodnieniami wszystkich stron procesu inwestycyjnego. Po przesłaniu harmonogramu, koncepcji oraz mapy do celów projektowych pozwana przystąpiła do prac objętych umową. Pozwana zwracała się do powoda o wyjaśnienie wątpliwości, przesyłanie dodatkowych materiałów. Na kierowane do powoda pytania i prośby o dostarczenie dodatkowej dokumentacji otrzymywała niezwłoczne odpowiedzi.

Na początku współpracy strony postępowania ustaliły, że wszelkie materiały dotyczące projektu będą umieszczane na serwerze ftp pozwanej. Powód otrzymał login i hasło dostępu. Powód przez cały okres współpracy umieszczał materiały na tym serwerze na bieżąco.

Dowody: - korespondencja stron (k. 85-87),
- zeznania świadków G. S. (od godziny 00:09:35 do 00:12:24, (...):54 do 17:09 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), J. S. (od godziny 00:35:20 do godziny 00:38:00, 00:45:56 do 00:51:02 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku) B. S. (od godziny 00:59:33 do godziny 01:02:05, 01:08:51 do 01:09:37 rozprawy w dniu 27.01.2014), M. Ś. (2) (od godziny 01:34:02 do godziny 01:41:39 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku),
- zeznania powoda N. B. (od godziny 02:27:07 do godziny 02:29:39 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku).

W dniu 10 listopada 2011 roku Wójt Gminy R. zatwierdził przekazany projekt koncepcyjny do realizacji.

Dowód: - pismo Wójta Gminy R. z dnia 10.11.2011 roku (k. 89).

Strony postępowania spotykały się w celu skoordynowania swoich prac. W dniu 7 listopada 2011 roku odbyło się spotkanie, na którym ustalono wysokość techniczną komory pomostu, na całej jego długości, ustalono sposób posadowienia wyspy na palach z zastosowaniem komór konstrukcyjno-instalacyjnych, ustalono że powód zaproponuje sposób oparcia górnego tarasu na styku z lokalem handlowym, zlokalizowanym na dolnym tarasie „na

wyspie”, że powód przygotuje i przekaże pozwanej dodatkowe charakterystyczne przekroje przez „wyspę”, powód umieści aktualny projekt w formacie dwg na serwerze ftp pozwanej, a pozwana pisemnie potwierdzi otrzymanie aktualnych podkładów. Pozwana potwierdziła otrzymanie aktualnych materiałów.

W dniu 28 listopada 2011 roku pozwana przesłała powodowi przekrój przez pomost górny z dwoma propozycjami rozwiązań. Wskazała, że do wykonania modelu brakuje jej przekrojów poprzecznych pomostów oraz ostatecznych rzędnych wysokościowych.

W dniu 6 grudnia 2011 roku pozwana zwróciła się o przekazanie jej warunków przeciwpożarowych dla obiektów budowlanych będących w zakresie opracowania, określenie funkcji poszczególnych przestrzeni handlowo-usługowych, zakres monitoringu obszaru objętego opracowaniem, ewentualną instalację alarmową w budynkach, przekroje mola, szczegóły oświetlenia, balustrady, nawierzchnia, sugestie w odniesieniu do odwodnienia mola, konstrukcji obiektu (...), wskazanie preferowanych materiałów dla pawilonu handlowego, określenie nawierzchni slipu, przesłanie rzędnych w celu ich zweryfikowania. W dniu 12 grudnia 2011 roku pozwana zwróciła się o wskazanie czy powód ma decyzję o warunkach zabudowy, czy kontaktował się z kimkolwiek z Urzędu Morskiego i w jakiej konkretnie sprawie.

Powód w wiadomościach z dnia 13 i 14 grudnia 2011 roku odpowiedział na wszystkie pytania pozwanej. W dniu 14 grudnia 2011 roku powód umieścił na udostępnionym serwerze pozwanej plan miejscowy oraz wypis z rejestru gruntów i wyrys z mapy ewidencyjnej. W dniu 22 grudnia 2011 roku powód umieścił na serwerze ftp pozwanej dokumentację dotyczącą istniejącego pomostu, to jest atest nurkowy, ocenę stanu technicznego oraz opinię budowlaną.

W dniu 2 stycznia 2012 roku pozwana zadała powodowi pytanie o typ jednostek pływających, które będą korzystały z planowanej infrastruktury. W treści wiadomości wskazała, że oczekuje na wykonanie batymetrii z uwagi na warunki pogodowe.

W dniu 2 stycznia 2012 roku powód umówił spotkanie w Urzędzie Morskim w S., o którym poinformował pozwaną.

W dniu 4 stycznia 2012 roku powód umieścił na serwerze ftp pozwanej aktualną dokumentację uwzględniającą ustalenia wszystkich stron procesu inwestycyjnego oraz charakterystyczne przekroje przez molo.

W dniu 9 stycznia 2012 roku odbyło się spotkanie na którym strony postępowania dokonały następujących ustaleń:

- pozwana ustali przebieg granicy pasa technicznego i złoży wniosek do Wydziału Geodezji Urzędu Morskiego najpóźniej do 14 stycznia 2012 roku;
- pozwana wykona badania dna morskiego (batymetria) najpóźniej do 31 stycznia 2012 roku;
- uzyska mapę nawigacyjną od Marynarki Wojennej;
- wykona dokumentację geologiczno-inżynierską/geotechniczną – rozpoczęcie prac w terenie najpóźniej na początku marca 2011 roku;
- na podstawie tej dokumentacji opracuje dokumentację hydrotechniczną;
- pozwana opracuje raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz uzyska Decyzję środowiskową, a karta informacyjna (...) Dyrekcji Ochrony (...) zostanie złożona najpóźniej do 15 lutego 2011 roku;
- pozwana w porozumieniu z powódką wystąpi o warunki techniczne do zarządców sieci, a w przypadku sieci telekomunikacyjnej wystąpi o usunięcie ewentualnych kolizji – najpóźniej do 31 stycznia 2012 roku;
- pozwana w porozumieniu z powodem wystąpi do Wojska Polskiego z wnioskiem o wytyczne do projektowania; – najpóźniej do 31 stycznia 2012 roku;
- pozwana w porozumieniu z powodem przygotuje wniosek o wyłączenie działki gruntu nr (...) z produkcji leśnej najpóźniej w terminie do 23 stycznia 2012 roku;
- powód w porozumieniu z inwestorem potwierdzi konieczność przebudowy bazy rybackiej, najpóźniej do 23 stycznia 2012 roku;
- powód w porozumieniu z inwestorem ustali preferowany rodzaj statków dla przystani projektowanej przy molo;
- powód w porozumieniu z inwestorem zaproponuje miejsce dla lokalizacji lądowiska na helikoptery;
- powód wystąpi z wnioskiem do autora planu miejscowego do 23 stycznia 2012 roku o jego pisemną interpretację dotyczącą możliwości przesunięcia przebiegu mola i konieczności zachowania bazy rybackiej;
- powód uzupełni rysunki o szczegółowe przekroje pawilonów handlowych, tarasów wzdłuż plaży oraz opis warstw i preferowanych materiałów do 31 stycznia

2012 roku; - na ewentualną prośbę pozwanej udostępni jej model 3D projektowanego mola; - powód (...) etapowanie inwestycji pod kątem możliwości dostosowania do przebiegu granicy pasa technicznego.

W dniu 12 stycznia 2012 roku pozwana wystąpiła do Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej w G. o przygotowanie mapy morskiej papierowej, podejściowej o numerze 57.

W dniu 16 stycznia 2012 roku pozwana przekazała powodowi informację o prowadzonych pracach, skupiła się na kwestii wyłączenia działki nr (...) z produkcji leśnej.

W wiadomościach z dnia 25 i 28 stycznia 2012 roku powód udzielił pozwanej dodatkowych informacji, tj. przesłał w formacie dxf mapę w oparciu o którą miało nastąpić ustalenie przebiegu granicy pasa technicznego oraz przedstawił jej uzgodnienia poczynione z inwestorem na spotkaniu w dniu 25 stycznia 2012 roku.

W dniu 30 stycznia 2012 roku pozwana zwróciła się ponownie z pytaniami do powoda. W wiadomości z dnia 10 lutego 2012 roku powód odpowiedział na pytania pozwanej.

W dniu 27 stycznia 2012 roku pozwana wystąpiła do Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w S. w sprawie uzgodnienia projektu budowlano-wykonawczego pomostu spacerowo – cumowniczego z zespołem usługowym w N.. W odpowiedzi na powyższe pismem z dnia 6 lutego 2012 roku Wojewódzki Sztab Wojskowy w S. uzgodnił projekt bez uwag na mapie do celów projektowych.

W dniu 14 lutego 2012 roku pozwana zwróciła się do powoda o dostarczenie akceptacji koncepcji planistycznej, zwróciła się również o udzielenie jej stosownego pełnomocnictwa do reprezentowania powoda. W dniu 15 lutego 2012 roku powód przekazał pozwanej akceptację koncepcji.

W dniu 26 lutego 2012 roku powód zamieścił na serwerze ftp pozwanej dalsze materiały planistyczne, a w dniu 28 lutego 2012 roku zaktualizował przesłane materiały planistyczne. W dniu 1 marca 2012 roku powód przekazał pozwanej informację o jednostkach pływających, które będą korzystać z planowanej infrastruktury.

W okresie od 2 do 23 marca 2012 roku pozwana przedstawiła powodowi roboczy projekt mapy nawigacyjnej oraz batymetrii, powód zaś przekazywał dalsze materiały, o które zwróciła się pozwana. W dniu 5 marca 2012 roku umieścił na serwerze ftp pozwanej aktualne rysunki molo z dodatkowymi przekrojami oraz uzupełnionymi rzutami oraz karty katalogowe elementów oświetlenia. W dniu 23 marca 2012 roku powód przesłał pozwanej propozycję lokalizacji stacji trafo na potrzeby uzyskania warunków przyłączeniowych.

W dniu 26 marca 2012 roku odbyło się spotkanie koordynacyjne stron, na którym stwierdzono rozbieżność, co do zakresu obowiązków stron umowy, uszczegółowiono kwestie projektowe, a pozwana zobowiązała się do przedstawienia koncepcji odwodnienia terenu oraz dostarczenia planu sytuacyjnego wraz z zaznaczonymi punktami do domierzenia rzędnych przez geodetę.

W dniu 6 kwietnia 2012 roku odbyło się kolejne spotkanie stron, w trakcie którego pozwana zobowiązała się między innymi do przedstawienia precyzyjnego harmonogramu wszelkich procedur, badań, itp. z podaniem spodziewanych terminów realizacji najpóźniej do dnia 17 kwietnia 2012 roku. W dniu 11 kwietnia 2012 roku powód przesłał pozwanej pełnomocnictwo.

W dniu 12 kwietnia 2012 roku pozwana zwróciła się do powoda o przedstawienie wypisu z rejestru gruntów dla wskazanych przez nią działek. W dniu 20 kwietnia 2012 roku powód przesłał pozwanej dowód złożenia wniosku o doręczenie wypisów.

W trakcie współpracy koncepcja architektoniczna opracowana przez powoda i zatwierdzona przez inwestora zmieniała się jedynie kosmetycznie. Zmiany dotyczyły na przykład lokalizacji toalet w budynkach. Niektóre zmiany dokonywane były na prośbę pozwanej. W związku z wprowadzeniem zmian do koncepcji pozwana nie zażądała żadnego dodatkowego wynagrodzenia.

Pozwana nie zwracała się od chwili podpisania umowy do 13 lipca 2012 roku o przedstawienie przez powoda oświadczenia o dysponowaniu prawami autorskimi do przekazywanych przez niego materiałów.

Pozwana w ogóle nie rozpoczęła prac związanych ze sporządzeniem części konstrukcyjnej projektu. Natomiast pozostałe części wykonała w niewielkim zakresie.

Dowody: - korespondencja stron z załącznikami (k. 85-87 90-104, 108-111, 113-117, 120-122, 125-131, 138-145, 147, 149-153),

- notatki ze spotkań stron (k. 88, 105-106, 112, 146, 148),

- pismo pozwanej do Biura Hydrograficznej Marynarki Wojennej (k. 107),

- pismo Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w S. z dnia 6.02.2012 roku (k. 118),

- koncepcja zagospodarowania terenu (k. 119),

- rysunki projektowe (k. 123-137),

- zeznania świadka G. S. (od godziny 00:09:35 do 00:12:24, 00:12:58 do 00:14:29, od 15:54 do 00:30:38, od 00:32:14 do 00:33:00

rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), J. S. (od godziny

00:35:20 do godziny 00:41:21, do 00:43:47 do 00:45:56, od 00:48:02 do 00:55:17 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), B. S.

(od godziny 01:06:03 do godziny 01:12:09, od 01:14:25 do 01:31:48

rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), zeznania świadka M.

Ś. (od godziny 01:34:02 do godziny 01:49:39, od 01:52:42 do 02:12:30 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku),

- zeznania powoda N. B. (od godziny 02:27:07 do godziny

02:32:02, od 02:34:13 do 02:38:48 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku).

Po dniu 20 kwietnia 2012 roku kontakt pomiędzy stronami ustał. Powód nie otrzymywał od pozwanej żadnych informacji o postępie prac. Nie przedstawiono również żadnych materiałów mających być efektem tych prac. Pozwana odcięła powodowi dostęp do serwera ftp.

Dowody: - zeznania świadków G. S. (od godziny 00:15:54 do

00:17:09 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), J. S. (od godziny 00:46:20 do godziny 00:51:02 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku),

- zeznania powoda N. B. (od godziny 02:35:00 do godziny

02:37:33, od 02:40:44 do 02:44:59 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku).

Pismem z dnia 19 czerwca 2012 roku powód wezwał pozwaną do przedstawienia w terminie 7 dni od momentu otrzymania pisma raportu ze stanu zaawansowania projektu, z precyzyjnym wskazaniem prac i procedur ukończonych, będących w trakcie opracowania oraz przewidzianych do realizacji. Wniósł również o przesłanie skanów, kserokopii lub oryginałów dokumentów bądź opracowań. Zwrócił się o podanie przyczyny zwłoki oraz przedstawienia planu działań mających na celu jej zniwelowanie. Pismem z dnia 6 lipca 2012 roku powód ponowił swoje wezwanie. Wskazał, że rozważa odstąpienie od umowy z przyczyn leżących po stronie pozwanej oraz podniósł, że pozwana nie wykonała poszczególnych prac w terminach wskazanych w harmonogramie przesłanym przez nią w dniu 26 października 2012 roku.

Pismem z dnia 13 lipca 2012 roku pozwana zwróciła się do powoda o przekazanie materiałów niezbędnych do właściwej realizacji umowy, w tym dokumentów potwierdzających zatwierdzenie wykonywanej przez powoda koncepcji mola w N.. Wskazała, że w zakres wiążącej ją umowy nie wchodziły opracowania z zakresu wykonania mapy do celów projektowych, opracowań środowiskowych, hydrologii, hydrauliki dna morskiego oraz analizy nawigacyjnej. W wyniku zawartego aneksu opracowania z zakresu ochrony środowiska wchodzi w zakres umowy powódki. Pozwana wniosła o przekazanie jej przez powoda wersji papierowej oryginału mapy do celów projektowych dla całego zakresu przedsięwzięcia lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem przez osobę uprawnioną wraz z wersją cyfrową oraz o przekazanie pozostałych opracowań niezbędnych do prawidłowego wykonania umowy m. in. hydrologii, obliczeń hydraulicznych dna morskiego i hydrotechniki, analizy nawigacyjnej oraz określenia jednoznacznego typu jednostek pływających jakie mają być przyjęte do obliczeń w terminie do 18 lipca 2012 roku. Wskazała, że wszystkie przekazywane materiały muszą posiadać oświadczenie o dysponowaniu przez powoda prawami autorskimi. Wniosła o przekazanie w nieprzekraczalnym terminie do 18 lipca 2012 roku zatwierdzonej koncepcji dla całego zakresu zadania w wersji papierowej i cyfrowej edytowanej w formacie dwg wraz z oficjalną korespondencją potwierdzającą zatwierdzenie koncepcji wraz z zakresem opracowania przez Gminę R.. Poinformowała, że do dnia dzisiejszego nie otrzymała drogą oficjalną żadnych materiałów wymienionych w § 2 pkt 1 umowy, w tym Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia. Wezwała powoda do przekazania do dnia 18 lipca 2012 roku wszelkiej, wymienionej wyżej dokumentacji, niezbędnej do realizacji zawartej umowy, pod rygorem odstąpienia od umowy z winy powoda na podstawie art. 640 k.c..

Dowody: - korespondencja prowadzona przez strony (k. 154-161),

- zeznania świadka M. Ś. (2) (od godziny 01:41:39 do

godziny 01:43:48 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku)

Pismem z dnia 19 lipca 2012 roku powód odstąpił od umowy nr (...) z winy pozwanej, ze skutkiem na dzień 19 lipca 2012 roku. W treści pisma wskazał, że powodem odstąpienia jest fakt niewykonania przez pozwaną projektu budowlanego do końca maja 2012 roku oraz badań geologicznych i geotechnicznych do końca kwietnia 2012 roku. Powód wskazał, że pozwana opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołała je ukończyć w czasie umówionym, to jest do końca sierpnia 2012 roku, co stanowi w jego ocenie drugą niezależną przesłankę do odstąpienia od umowy na podstawie art. 635 k.c.. Oświadczenie to zostało wysłane faksem do powódki w dniu 19 lipca 2012 roku, powódka odebrała je w formie papierowej w dniu 24 lipca 2012 roku.

Dowód: - oświadczenie powoda o odstąpieniu od umowy z dnia 19.07.2012 roku (k.

162-167).

W dniu 19 lipca 2012 roku pozwana przesłała powodowi faksem pismo, które zawierało jej oświadczenie o odstąpieniu od umowy nr (...) z dniem 19 lipca 2012 roku zgodnie z art. 640 k.c.. W treści pisma jako powód rozwiązania umowy podała argumenty wskazane w piśmie z dnia 13 lipca 2012 roku, wskazała, że nie otrzymała akceptacji załącznika nr 1 do umowy w postaci Harmonogramu Prac celem jego podpisania, tym samym wskazane przez powoda daty wykonania projektu budowlanego oraz przeprowadzenie badań nie są terminami umownymi i nie wiążą pozwaną.

Stała na stanowisku, że termin realizacji umowy wynosi 18 miesięcy od daty przekazania formalnego zatwierdzonej przez inwestora koncepcji, której do dnia dzisiejszego nie otrzymała.

Dowód: - pismo pozwanej z dnia 19.07.2012 roku (k. 168-169).

Pozwana stała na stanowisku, iż błędnie skalkulowała swoje wynagrodzenie za zlecone jej przez powoda prace. Zarząd pozwanej doszedł do wniosku, że wykonanie zlecenie mogło narazić ją na stratę. Decyzja o tym, żeby nie realizować zleconych przez powoda prac zapadła w marcu 2012 roku.

Pozwana po zmianie siedziby i odejściu koordynatora projektu B. S. na zwolnienie lekarskie przekazała koordynację projektu innemu pracownikowi. Pracownik pozwanej M. Ś. (2) zweryfikował prace wykonane przez pozwaną i przedstawił postępy prac jej zarządowi. Wówczas zarząd polecił mu sporządzenie pisma z dnia 13 lipca 2012 roku skierowanego do powoda oraz oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Dowód: - zeznania świadka B. S. (od godziny 01:03:44 do

godziny 01:06:03, od 01:12:09 do 01:14:25 rozprawy w dniu 27.01.2012

roku), M. Ś. (2) (od godziny 01:41:39 do godziny

01:43:48, od 01:49:36 do 01:57:33 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku)

Pismem z dnia 19 lipca 2012 roku powód odpowiedział na pisma pozwanej z dnia 13 i 19 lipca 2012 roku i szczegółowo odniósł się do podniesionych w nich argumentów. Wskazał, że: koncepcja planistyczna została przekazana pozwanej po zawarciu umowy oraz przekazano pozwanej informację o jej zatwierdzeniu; wszystkie materiały potrzebne do prowadzenia prac zostały przekazane pozwanej; w zakres usług zleconych do wykonania przez pozwaną wchodziło wykonanie geologii, geotechniki, hydrotechniki, warunków posadowienia dla pełnego zakresu mola i nadbrzeża, uzyskanie wszelkich opinii, zatwierdzeń, uzgodnień wymaganych przepisami prawa i zapisami odnoszącymi się do zleconych prac, a części wstępne tej dokumentacji zostały już przez pozwaną przekazane co potwierdziło, że wchodziły one w zakres zobowiązania pozwanej; strony nie dokonały - zgodnie z umową - uzgodnienia na piśmie z którego wynikałoby, że to powód ma wykonać jakiegokolwiek prace leżące po stronie pozwanej (poza inwentaryzacją zieleni, którą zobowiązał się wykonać powód - zgodnie z notatką z dnia 6.04.2012 roku); pozwaną obowiązywały terminy wskazane przez nią w harmonogramie prac przesłanym przez pozwaną a więc przez nią wyznaczonymi; pozwana sporządzając pismo najwyraźniej nie posiadała wiedzy o materiałach uprzednio przesłanych przez powoda do jej przedstawicieli oraz zamieszczonych przez powoda na serwerze pozwanej; pozwana wzywa do przedstawienia dokumentacji powołując się na postanowienie § 7 pkt 9.1 umowy, który nie stępuje w zawartej umowie; pozwana po raz pierwszy dopiero 10 miesięcy po zawarciu umowy żąda od powoda przedstawienia dokumentacji, o którą nie zwracała się nigdy wcześniej; termin wyznaczony powodowi przez pozwaną na dostarczenie dokumentacji opisanej w pismach pozwanej nie był terminem „odpowiednim” w myśl art. 640 k.c., ponieważ pismo pozwanej wpłynęło do powoda dnia 16.07.2012 roku, a pozwana w ww. piśmie wyznaczyła powodowi termin na dostarczenie dokumentacji do dnia 18.07.2012 roku - tj. termin wynoszący dwa dni; pozwana zakończyła współpracę z B. S., czyli przedstawicielem pozwanej odpowiedzialnym za koordynację wykonania zawartej umowy, co mogło wpłynąć na przebieg realizacji umowy; zwłoka pozwanej w wykonaniu umowy naraża powoda na odpowiedzialność względem inwestora z tytułu kar umownych; pozwana w swoich pismach po raz pierwszy powołała się na okoliczności, które nigdy wcześniej nie były przez nią podnoszone, co w ocenie powoda miało jedynie na celu ratowania sytuacji zwinionej przez pozwaną.

Dowód: -pismo powoda do pozwanej z dnia 19.07.2012 roku (k. 170-176).

Powód wezwał pozwaną do zapłaty kary umownej z tytułu odstąpienia przez niego od umowy z winy pozwanej w kwocie 210.882 złotych w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 sierpnia 2012 roku.

W odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 5 września 2012 roku pozwana wezwała powoda do zapłaty w terminie 5 dni od dnia doręczenia niniejszego pisma kwoty 205.410 złotych tytułem kary umownej naliczonej w związku z

odstąpieniem przez nią od umowy z winy powoda. Pozwana stanęła na stanowisku, że oświadczenie o odstąpieniu złożone przez powoda jest bezskuteczne. W uzasadnieniu podniosła, że nie otrzymała finalnej wersji zakresu projektu. Wskazała, że zakres projektu ulegał ciągłym modyfikacjom, co uniemożliwiało jej przystąpienie do realizacji umowy. Podniosła, że nie otrzymała dokumentu świadczącego o przysługujących powodowi prawach autorskich. Stanęła na stanowisku, że do zakresu jej prac nie należały hydrotechnika, hydraulika dna morskiego, batymetria oraz analiza nawigacyjna. Wskazała, że nigdy nie otrzymała harmonogramu prac.

Dowody: - wezwanie do zapłaty z dnia 23.08.2012 roku z potwierdzeniem odbioru

(k. 177-179),

- pismo wyjaśniające pozwaną wraz z wezwaniem do zapłaty (k. 180-183).

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania prac projektowych pozwanej spółki na dzień 19 lipca 2012 roku brak było możliwości wykonania i zakończenia przez pozwaną prac projektowych do końca sierpnia 2012 roku zgodnie z umową z dnia 2 września 2011 roku nr PL(...) i wykonania w tym okresie czynności polegających na wykonaniu projektu budowlanego mola i nabrzeża, wykonanie projektu wykonawczego mola i nabrzeża, wykonanie specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót, wykonanie przedmiarów, wykonanie kosztorysów inwestorskich, uzyskanie uzgodnień branżowych, opinii, zatwierdzeń i innych wymaganych prawem dokumentów poprzedzonych badaniami geologicznymi i geotechnicznymi dla pełnego zakresu mola i nabrzeża oraz koniecznością wykonania pełnej dokumentacji hydrotechnicznej.

Dowód: - opinia biegłego sądowego Z. K. (k. 331-338, 345).

W celu realizacji umowy z Gminą R. powód zaciągnął kredyt, którego miesięczne odsetki wynoszą obecnie 15.000 złotych.

Dowody: - zeznanie świadków G. S. (od godziny 00:28:53 do godziny 00:30:38 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku), J. S. (od

godziny 00:55:22 do godziny 00:56:59 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku),

- zeznania powoda N. B. (od godziny 02:27:07 do godziny

02:29:39 rozprawy w dniu 27.01.2014 roku).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie rozważań należy zauważyć, że stan faktyczny został ustalony przede wszystkim w oparciu o przedłożone i wnioskowane przez strony dowody z dokumentów w postaci umowy z dnia 2 września 2011 roku, projektów i sporządzonych przez powoda rysunków, korespondencji stron, która miała miejsce zarówno przed zawarciem umowy, w trakcie jej realizacji oraz korespondencji związanej z zaprzestaniem współpracy stron. Uzupełniający charakter miało przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków G. S., J. S., B. S. i M. Ś. (1), przesłuchano również powoda N. B.. W niniejszej sprawie przeprowadzono również dowód z opinii biegłego sądowego Z. K.. Treść dokumentów prywatnych nie była kwestionowana przez żadną ze stron, to zaś pozwala uznać nie tylko to, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach (art. 245 k.p.c.), ale też że treść tych dokumentów odzwierciedla rzeczywisty stan rzeczy.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt zawarcia przez powoda z Gminą R. umowy na opracowanie projektu budowlanego wykonawczego dotyczącego pomostu spacerowo-cumowniczego z zespołem usługowym w N.. Ustalenie to miało o tyle znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, że wykonanie umowy zawartej przez strony miało nastąpić w oparciu o koncepcję przedstawioną przez powoda w konkursie. Ustalenie to zostało poczynione również dla zachowania chronologii wydarzeń, które miały miejsce pomiędzy stronami postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwana nie zakwestionowała faktu zawarcia z powodem w dniu 2 września 2011 roku umowy nr (...) zmienionej aneksem z dnia 13 stycznia 2012 roku. Natomiast treść poszczególnych jej postanowień, a zwłaszcza zakres prac, do których wykonania zobowiązała się pozwana zostały ustalone na podstawie umowy oraz aneksu do niej. Istotne znaczenie dla określenia zakresu prac pozwanej miały załączniki do umowy, w tym oferta pozwanej z dnia 11 czerwca 2011 roku, ponieważ § 1 ust. 2 umowy bezpośrednio wskazywał na ten dokument jako określający zakres tych prac. Na temat zakresu prac, do których wykonania zobowiązała się pozwana, zeznawali również przesłuchani w niniejszej sprawie świadkowie w osobach pracowników powoda oraz pracownicy pozwanej B. S.. Na podstawie dokumentu umowy ustalono również jej postanowienia dotyczące współpracy stron, możliwości odstąpienia od umowy oraz zasad naliczania kar umownych, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia.

Oferta pozwanej z dnia 11 czerwca 2011 roku stanowiła załącznik do umowy zawartej przez strony, dlatego ważne było również ustalenie faktów dotyczących przebiegu negocjacji prowadzonych przez strony przed zawarciem umowy. Fakt prowadzenia tych negocjacji wynikał nie tylko z przedłożonych dokumentów, ale znalazł również potwierdzenie w zeznaniach świadków w osobach J. S. i B. S. oraz został potwierdzony zeznaniami powoda. Na ich podstawie ustalono między innymi oczekiwania powoda co do zakresu realizacji prac zleconych pozwanej, to jest zlecenia wszelkich robót związanych z projektem poza branżą architektoniczną.

Na podstawie umowy, Harmonogramu Prac, wiadomości e-mail skierowanej przez powoda do pozwanej w dniu 26 września 2011 roku i odpowiedzi pozwanej na tą wiadomość z dnia 26 października 2011 roku oraz zeznań świadków i powoda ustalony został fakt wysłania tego harmonogramu powodowi. Podkreślenia wymaga, że pomimo tego, że nagłówek harmonogramu określał, że dotyczy on Pełnienia funkcji Inspektora Nadzoru Inwestorskiego dla zadania pod nazwą „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr (...) relacji W. – W. na odcinku od km 44+000 do km 79+362”, to z jego treści wynika wprost, że dotyczy on prac zleconych pozwanej przez powoda. W niniejszej sprawie pozwana nie tyle kwestionowała sam fakt wysłania powodowi tego Harmonogramu, co znaczenie tego dokumentu dla określenia terminów, w których miała wykonać prace. Dokument ten określiła jako roboczą propozycję wykonania umowy, który nie wiązał jej z uwagi na brak podpisów stron oraz brak akceptacji tego dokumentu przez powoda. Powyższe zostanie omówione w dalszej części uzasadnienia.

Dokumenty w postaci umowy z załącznikami i aneksem, korespondencji, którą prowadziły strony w trakcie realizacji umowy, dołączonych do niej załączników (w postaci projektów, rysunków i pism), notatek sporządzanych przez pracowników powoda po spotkaniach, w których uczestniczyły strony postępowania oraz notatka ze spotkania powoda i inwestora odzwierciedlały współpracę stron w trakcie realizacji umowy. Okoliczności dotyczące przebiegu współpracy ustalone na podstawie dowodów z dokumentów zostały potwierdzone zeznaniami świadków w osobach G. S., J. S., B. S. i M. Ś. (1). Zeznania te pozwoliły uzupełnić ustalenia dotyczące przebiegu współpracy stron przy wykonywaniu umowy. Pierwsi dwaj wymienieni świadkowie współpracują z powodem. G. S. jest jego pracownikiem, wykonującym pracę jako wykonawca projektu. W trakcie współpracy stron był wykonawcą projektu oraz koordynatorem prac z zakresu realizacji obowiązków umownych pomiędzy powodem i pozwaną. Jego wiedza na temat współpracy stron wynikała więc bezpośrednio z racji pełnionych przez niego obowiązków. Świadek J. S. jest współpracownikiem powoda i współautorem projektu konkursowego, na podstawie którego opracowywano projekt, a jego zadaniem było pilnowanie aby projekt wykonawczy (a więc prace wykonywane przez pozwaną) odzwierciedlał założenia projektu koncepcyjnego. Również uczestniczył w rozmowach prowadzonych przez pozwaną. B. S. była wyznaczonym przez pozwaną pracownikiem do kontaktów z powodem. Jej wiedza na temat przebiegu współpracy wynikała bezpośrednio z racji pełnionych obowiązków, to ona była autorką większości wiadomości wysyłanych przez pozwaną do powoda. Natomiast M. Ś. (1) był prokurentem pozwanej, a jego wiedza na temat współpracy stron wynikała z faktu prowadzenia korespondencji z powodem i brania udziału w niektórych spotkaniach stron. Zeznania przesłuchanych świadków były logiczne, konsekwentne. Pozostawały w zgodzie z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

W niniejszej sprawie przesłuchano również powoda, zeznania te pozostawały w zgodzie ze zgromadzonym w niniejszym postępowaniu dowodami z dokumentów oraz zeznaniami świadków, miały one charakter uzupełniający.

Sąd uwzględnił wniosek powoda i dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa Z. K. celem ustalenia: czy z uwagi na stan zaawansowania prac projektowych pozwanej spółki na dzień odstąpienia od umowy tj. 19 lipca 2012 r. oraz okoliczność, że pozwana przekazała powodowi do tego dnia jeden rysunek załączony w korespondencji elektronicznej z dnia 28 listopada 2011 roku istniała realna możliwość wykonania i zakończenia przez pozwaną w terminie do końca sierpnia 2012 roku całości prac projektowych zgodnie z zawartą przez strony umową z dnia 2 września 2011 roku nr PL(...), obejmujących między innymi: wykonanie projektu budowlanego mola i nabrzeża, wykonanie projektu wykonawczego mola i nabrzeża, wykonanie specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót, wykonanie przedmiarów, wykonania kosztorysów inwestorskich, uzyskanie uzgodnień branżowych, opinii, zatwierdzeń i innych wymaganych prawem dokumentów poprzedzonych badaniami geologicznymi i geotechnicznymi dla pełnego zakresu mola i nabrzeża oraz koniecznością wykonania pełnej dokumentacji hydrotechnicznej. Biegły odpowiedział na pytanie postawione przez Sąd. Żadna ze stron nie wniosła zarzutów do sporządzonej przez niego opinii, również Sąd z urzędu nie miał podstaw do podważenia wniosku opinii.

W niniejszej sprawie strony postępowania zawarły umowę o dzieło, której przedmiotem było wykonanie dokumentacji, potrzebnej do wykonania projektu budowlanego pomostu spacerowo cumowniczego z pominięciem branży architektonicznej. Fakt zawarcia tej umowy był niesporny, a jej dokument został dołączony do pozwu. W tym miejscu należy wskazać, że w procesie projektowania powoda można określić jako projektanta, a pozwaną jako branżystę, z którym projektant musi ściśle współpracować.

Zgodnie z art. 627 k.c. rzez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Roszczenie powoda dotyczy kary umownej w kwocie 210.882 złotych, które było konsekwencją odstąpienia przez powoda od umowy z dnia 2 września 2011 roku z winy pozwanej.

Stosownie do treści art. 635 k.c. jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła. Terminy rozpoczęcia i wykonania (wykończenia) dzieła mogą być określone w treści umowy o dzieło lub wynikać z właściwości dzieła. W wypadku gdy opóźnienie przyjmującego zamówienie w rozpoczęciu lub wykończeniu dzieła przybiera rozmiar kwalifikowany, tj. jest na tyle istotne, że wyklucza prawdopodobieństwo ukończenia dzieła w terminie wynikającym z umowy (albo art. 455 k.c.), zamawiający może doprowadzić do wygaśnięcia umowy o dzieło ex tunc przez złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy na warunkach określonych w art. 635 k.c. (zob. też M. Lemkowski, glosa do wyroku SN z 19 marca 2004 r., IV CK 172/03, Rejent 2006, nr 1, s. 136 i n.). W razie zaistnienia okoliczności przewidzianych w art. 635 k.c. (kwalifikowane opóźnienie przyjmującego zamówienie w rozpoczęciu lub wykończeniu dzieła) zamawiający może odstąpić od umowy bez wyznaczenia dodatkowego terminu, jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła (zob. A. Brzozowski (w:) System prawa prywatnego, t. 7, 2004, s. 334). Prawo odstąpienia od umowy przysługuje zamawiającemu, w wypadku ustalenia, że przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła, i to tak dalece, że nie jest prawdopodobne, że zdoła je wykończyć w czasie właściwym. Ciężar dowodu zaistnienia wskazanych okoliczności z art. 635 k.c. spoczywa na zamawiającym (art. 6 k.c.).

Powód w pozwie, w sposób staranny i chronologiczny przedstawił przebieg współpracy stron podczas wykonywaniu umowy, dołączył do pozwu umowę, sporządzone przez siebie projekty pomostu spacerowo-cumowniczego, notatki z przebiegu spotkań powoda i pozwanej oraz korespondencję stron, która miała miejsce w trakcie realizacji umowy. Na podstawie umowy oraz harmonogramu, który pozwana przesłała powodowi w wiadomości e-mail z dnia 26 października 2011 roku ustalone zostały terminy realizacji umowy. Zgodnie z § 3 ust. 1 umowy pozwana zobowiązała się do wykonania całości przedmiotu umowy w etapach i terminach szczegółowo określonych w Harmonogramie Prac – załączniku nr 1. Doprecyzowanie terminów i etapów nastąpi w terminie 30 dni od daty podpisania umowy. Pozwana stanęła na stanowisku, że przesłała powodowi roboczą propozycję terminów wykonania etapów umowy, co nie stanowi harmonogramu realizacji prac objętych umową, a wiążących ustaleń strony dokonały jedynie w zakresie terminu końcowego wykonania przedmiotu umowy ustalając, że pozwana wykona prace zgodnie z ofertą z dnia 11 czerwca

2011 roku, w której wskazano, że termin realizacji nastąpi zgodnie z umową główną (18 miesięcy) lecz nie krócej niż 6 miesięcy. Stwierdziła, że nie przekroczyła tego terminu. Z treści przedłożonych dokumentów w postaci wiadomości e-mail powoda z dnia 26 września 2011 roku oraz opisanej wcześniej wiadomości pozwanej z dnia 26 października 2011 roku wynika, że powód wyraźnie wezwał ją do przesłania roboczej wersji harmonogramu bądź skontaktowania się w celu umówienia spotkania. Po miesiącu pozwana przesała mu dokument – Harmonogram Prac, w którym określiła etapy poszczególnych robót. Powód nie zakwestionował przedstawionego przez pozwaną harmonogramu. Powyższą sytuację należało więc ocenić jako doprecyzowanie etapów i terminów wykonania umowy zgodnie z postanowieniem zawartym w jej § 3 ust. 1 zd. 2. Nadto powyższe okoliczności znalazły potwierdzenie w zeznaniach świadków. G. S. i J. S. wyraźnie zeznali, że pozwana przesała powodowi harmonogram. Powyższa okoliczność została potwierdzona w zeznaniach świadka B. S.. Fakt niezatwierdzenia harmonogramu nie ma znaczenia dla oceny jego obowiązywania, z uwagi na to, że postanowienie takie nie zostało przewidziane w umowie. Natomiast stwierdzenie pozwanej dotyczące ustalenia przez strony osiemnastomiesięcznego okresu wykonania umowy ocenić należy jako niewiarygodne również w świetle zasad doświadczenia życiowego. Zgodnie z § 5 ust. 2 i 3 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2.09.2004 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U.2013.1129 j.t.) projekty wykonawcze zawierają rysunki w skali uwzględniającej specyfikę zamawianych robót i zastosowanych skal rysunków w projekcie budowlanym wraz z wyjaśnieniami opisowymi, które dotyczą: 1) części obiektu, 2) rozwiązań budowlano-konstrukcyjnych i materiałowych, 3) detali architektonicznych oraz urządzeń budowlanych, 4) instalacji i wyposażenia technicznego - których odzwierciedlenie na rysunkach projektu budowlanego nie jest wystarczające dla potrzeb, o których mowa w ust. 1. Projekty wykonawcze, w zależności od zakresu i rodzaju robót budowlanych stanowiących przedmiot zamówienia, dotyczą: 1) przygotowania terenu pod budowę; 2) robót budowlanych w zakresie wznoszenia kompletnych obiektów budowlanych lub ich części oraz robót w zakresie inżynierii lądowej i wodnej, włącznie z robotami wykończeniowymi w zakresie obiektów budowlanych; 3) robót w zakresie instalacji budowlanych; 4) robót związanych z zagospodarowaniem terenu. Prace polegające na zaprojektowaniu konstrukcji obiektu i prace z nimi związane (których wykonanie zlecone zostało pozwanej) powinny zostać wykonane przed ostatecznym sporządzeniem całego projektu przez biuro architektoniczne. Powyższe wskazuje więc, że terminem końcowym wykonania przez pozwaną umowy o dzieło nie mógł być termin realizacji umowy głównej (zawartej pomiędzy powodem i inwestorem), ponieważ powód – architekt musiał mieć czas na uwzględnienie w projekcie uwag konstruktorów, złożenia projektu etc..

Korespondencja prowadzona przez strony w toku realizacji umowy stanowi odzwierciedlenie przebiegu współpracy stron postępowania. Stan faktyczny sprawy w tej części został ustalony uzupełniająco na podstawie zeznań świadków – pracownika powoda G. S. i współpracownika J. S. oraz pracownika pozwanej B. S. i M. Ś. (1). Zeznania te były w zasadzie zgodne i potwierdziły sposób współpracy stron, który znajduje odzwierciedlenie przedłożonych w dokumentach. Z zeznań świadków wynikało, że strony początkowo współpracowały ze sobą w ramach realizacji projektu, współpraca ta była ścisła, tak jak zeznawali architekci i pani B. S.. Miała ona charakter normalnej współpracy jaka jest pomiędzy branżystami i biurami projektowymi. Świadczyli potwierdzili zwłaszcza fakt częstych spotkań, wymiany informacji i dokumentów, fakt przekazania koncepcji oraz fakt zatwierdzenia tej koncepcji przez inwestora. Istotne jest to, że B. S. przyznała, iż powód przekazał pozwanej koncepcję oraz informację o zatwierdzeniu tej koncepcji przez inwestora. Świadek zeznał, że brakowało decyzji, która jest ostateczna i pozwana zaczęła w pewnym momencie żądać dokumentów, że jest to ostateczny zakres projektu z uwagi na pewne zmiany, które zostały wprowadzone w toku realizacji umowy. Na podstawie powyższego fragmentu zeznania, nie można dokonać ustalenia, że powód nie przekazał pozwanej koncepcji, na podstawie której miała ona wykonać zlecone jej prace. Przeciwno temu świadczy chociażby sam fakt przystąpienia przez pozwaną do wykonywania umowy oraz treść i rodzaj przekazywanych powodce dokumentów (rysunki na kartach 123-137 akt). Świadczyli G. S. i J. S. zeznali, że koncepcja została zatwierdzona przez inwestora i ulegała nieznacznym modyfikacjom, na przykład co do położenia toalet. Były to zmiany, które nie miały znaczenia dla realizacji przez pozwaną projektu i na pewno realizacji tego projektu nie utrudniały. Z przedłożonych dokumentów wynika, że pozwana zadawała powodowi wiele pytań dotyczących projektu, a odpowiedzi powoda (jak na przykład pytania o ilość użytkowników lokalu) dotyczyły wyjaśnienia wątpliwości związanych z projektem. W końcu B. S. wskazała, że część zmian wynikała z próśb i analizy przeprowadzonej przez samą pozwaną. O nieistotności

wprowadzonych zmian koncepcji świadczy również fakt, że pozwana nie zażądała za uwzględnienie wprowadzonych zmian dodatkowego wynagrodzenia, a z zasad doświadczenia życiowego wynika, że istotne zmiany pociągałyby ze sobą większy nakład pracy po jej stronie, a co za tym idzie również większe koszty. Z samego faktu, że koncepcja uległa nieznacznym modyfikacjom nie można wyprowadzić wniosku, że powód nie przekazał pozwanej ostatecznej koncepcji. Z dokumentacji oraz zeznań świadków wynikało, że powód przekazał pozwanej również informację dotyczącą statków, które będą cumowały przy molu.

Pani B. S., co jest bardzo istotne, zeznała, że w marcu 2012 roku przedstawiciele strony pozwanej stracili zainteresowanie realizacją kontraktu, gdyż źle ten kontrakt wycenili, również pracownicy powoda zeznawali, iż w tym okresie utracili dostęp do serwera pozwanej. Świadek M. Ś. (1) w swoich zeznaniach potwierdził brak zainteresowania pozwanej kontynuowaniem zadania. Zeznał również, że B. S. sporządziła kalkulację umowy, z której wynikało, że pozwana uzyska niewielki zysk, a kalkulację przedstawiła zarządowi. Powyższe zeznanie uzupełnia zeznanie świadka B. S., która zeznała, że na spotkaniu z zarządem wyrażali oni niepokój spowodowany zakresem i specyfiką zawartej z powodem umowy. Brak korespondencji stron z okresu po 20 kwietnia do 19 czerwca 2012 roku (daty pisma powoda ponaglącego pozwaną) potwierdza prawdziwość zeznań świadków, że ta współpraca ustała i strona powodowa miała utrudniony kontakt z pozwaną.

W ocenie Sądu, co wynika również z niezakwestionowanej przez żadną ze stron postępowania opinii biegłego sądowego Z. K., pozwana nie ukończyłaby realizacji umowy w terminie wskazanym w Harmonogramie Prac. W dniu 19 lipca 2012 roku strona powodowa miała więc uzasadnione obawy twierdzić, iż projekt nie zostanie w terminie ukończony i miała uzasadnione podstawy do odstąpienia od umowy. Zgodnie z terminami przewidzianymi w Harmonogramie Prac geologia i geotechnika miały zostać wykonane do końca kwietnia 2012 roku, projekt budowlany miał być wykonany do końca maja 2012 roku, natomiast projekt wykonawczy miał być sporządzony do końca sierpnia 2012 roku. Tymczasem w dniu 19 lipca 2012 roku postęp prac pozwanej był niewielki, a podstawowa część – konstrukcyjna w ogóle nie została rozpoczęta. Z powyższego wynika, że na dzień 19 lipca 2012 roku, a więc na dzień złożenia przez powoda oświadczenia o odstąpieniu od umowy z pozwaną, pozwana opóźniła się z wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołała je ukończyć w czasie umówionym. Zaisntniała więc podstawa do skutecznego odstąpienia przez powoda od umowy z pozwaną.

W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła, że to powód nie wykonał swoich obowiązków umownych, ponieważ nie przekazał jej wymaganej dokumentacji. Wskazała, że nie otrzymała finalnej wersji projektu, a jego kształt ulegał ciągłym zmianom, nie przekazał dokumentacji dotyczącej batymetrii (mapy dna morskiego), hydrauliki dna morskiego oraz analizy nawigacyjnej, ani dokumentu świadczącego o przysługujących powodowi prawach autorskich do przedmiotowych opracowań pomimo jej wielokrotnych monitów. Argumenty, które zostały podane przez pozwaną w piśmie z dnia 19 lipca 2012 roku, w którym ona złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy oraz piśmie z dnia 13 lipca 2012 roku nie znalazły potwierdzenia ani w przeprowadzonych dowodach z dokumentów ani nie zostały potwierdzone zeznaniami świadków. Autor tych pism - M. Ś. (1), który zeznawał w charakterze świadka, nie tylko ich nie potwierdził, ale nawet tym okolicznościom zaprzeczał. W piśmie z dnia 19 lipca 2012 roku M. Ś. (1) podnosił argumenty o braku batymetrii, później zeznał, że ta batymetria była rzeczywiście po stronie pozwanej (od godziny 01:49:36 do godziny 01:52:42 rozprawy w dniu 27.01.2012 roku). Na koniec zeznał, że nie pamiętał kto miał zrobić batymetrię (od godziny 02:01:00 do godziny 02:06:18 rozprawy w dniu 27.01.2012 roku). Świadek nie miał takiej wiedzy. Należało więc uznać, że pisma z dnia 13 i 19 lipca 2012 roku zostały przygotowane na potrzeby przyszłego postępowania, a wcześniej strona pozwana w toku współpracy nie wskazywała na żadne utrudnienia w realizacji umowy. Ponadto M. Ś. (1) wbrew treści podpisanych przez niego pism zeznał, że przyszło pismo z informacją, że inwestor zatwierdził koncepcję oraz informację o kategorii cumujących statków. Wskazał jednocześnie, iż zarząd podjął decyzję o odstąpieniu od umowy. Świadek ten zeznał również, że dopiero po przedstawieniu zarządowi pozwanej zweryfikowanego przez niego zakresu prac, zarząd stwierdził, że należy sporządzić pismo, które zostało skierowane do powoda.

Wszystkie powyższe okoliczności wskazują na to, że pozwana już wcześniej miała zamiar odstąpić od umowy zawartej z powodem z powodu zbyt niskiej wyceny tej umowy, a podane przez nią argumenty potrzebne były do uzasadnienia jej stanowiska.

Zgodnie z postanowieniem § 1 ust. 2 umowy powód zlecił pozwanej prace wymienione w punktach 1 i 3 oferty pozwanej z dnia 11 czerwca 2011 roku, to jest wykonanie obiektów inżynierskich wraz z nabrzeżem i częścią instalacyjną w zakresie wod-kan, gaz, elektrykę, zasilanie, przyłącza, wentylacja, klimatyzacja sporządzenie geologii, geotechniki, warunków posadowienia dla pełnego zakresu mola i nabrzeża. Następnie aneksem z dnia 13 stycznia 2012 roku zakres prac zleconych powódce został rozszerzony o opracowanie: karty informacyjnej przedsięwzięcia; raportu o oddziaływaniu na środowisko; informacji o środowisku znajdującym się w zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia; opis potencjalnych oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko i jego zasoby naturalne zarówno żywe, jak i mineralne oraz ich ocenę; opis środków zmniejszających szkodliwe oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na środowisko morskie; opis przyjętych założeń i zastosowanych metod prognozy oraz wykorzystanych danych o środowisku morskim, ze wskazaniem trudności powstałych przy gromadzeniu niezbędnych informacji; projekt programu monitoringu, w tym monitoringu środowiska i zarządzania procesem inwestycyjnym i eksploatacyjnym. Oznacza to, że zakres prac obejmował wszystkie roboty związane z przygotowaniem projektu wykonawczego za wyjątkiem branży architektonicznej. Co potwierdzone zostało również zeznaniami świadka B. S., która zeznała, że pozwana zobowiązana była do wykonania wszystkich branż, za wyjątkiem architektonicznej. Z powyższego wynika, że to na pozwanej spoczywał obowiązek wykonania hydrotechniki, hydrauliki dna morskiego, batymetrii oraz mapy nawigacyjnej. Nadto z § 2 ust. 1 umowy wynika, że wszystkie inne materiały i dokumenty niezbędne do wykonania zleconych prac wykonawca zobowiązany jest udostępnić podwykonawcy, o ile strony dokonały takie o uzgodnienia na piśmie. W niniejszej sprawie uzgodnienia te nie dotyczyły dokumentów wskazanych przez pozwaną w odpowiedzi na pozew.

Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem pozwanej, że skoro strony w umowie nie oznaczyły terminu do dokonania złożenia oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy, to zastrzeżenie dotyczące możliwości odstąpienia należy uznać za nieważne. W § 10 ust. 1 umowy strony postanowiły, że wykonawca oprócz wypadków wymienionych we właściwych przepisach Kodeksu cywilnego może, na skutek decyzji Zamawiającego w przedmiocie zaprzestania lub przerwania realizacji inwestycji opisanej w SIWZ, odstąpić od niniejszej umowy czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy. Umowa przewiduje możliwość złożenia takiego oświadczenia w przypadkach określonych w Kodeksie cywilnym. Nadto nawet brak takiego zastrzeżenia nie wyłączałby prawa powoda do złożenia takiego oświadczenia, które wynika bezpośrednio z przepisów ustawy Kodeks cywilny.

Sąd nie podzielił również argumentacji prawnej strony pozwanej odnoszącej się do braku możliwości naliczania kar umownych za odstąpienie od umowy. Zgodnie z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Powołany przepis nie określa, w jaki sposób kara umowna powinna być ustalona w umowie, a ściślej – od jakiej kwoty ma być liczona. Kara umowna powinna być wyrażona wprost w pieniądzu albo przez podstaw jej ustalenia, umożliwiających ustalenie jej wysokości. Wysokość kary umownej w zasadzie jest dowolna. W orzecznictwie powszechnie akceptuje się dopuszczalność zastrzeżenia kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy (vide uzasadnienia: wyroków Sądu Najwyższego dnia 17.12.2008 roku, I CSK I 240/08; z dnia 13.06.2008 roku, I CSK 13/08; uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6.11.2003 roku, III CZP 61/03; wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5.10.2006 roku sygn. akt IV CSK 157/06; wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7.02.2007 roku, II CSK 288/06). W § 7 ust. 5 pkt 5.5 umowy strony postanowiły, że podwykonawca (pозwana) zapłaci na rzecz wykonawcy karę umowną za odstąpienie od umowy na skutek okoliczności, za które wyłączną odpowiedzialność ponosi podwykonawca, w wysokości 20% wynagrodzenia. Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy zmienionym następnie § 2 aneksu z dnia 13.01.2012 roku wynagrodzenie pozwanej wynosiło 1.054.110 złotych, 20% tej kwoty stanowi 210.882 złotych.

Zgodnie z art. 484 § 2 k.c., jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. W przepisie tym ustawodawca wskazał dwie niezależne przesłanki zmniejszenia kary umownej. Obie przesłanki są równorzędne, stąd wystąpienie którejkolwiek z nich może stanowić podstawę miarkowania kary umownej. W niniejszej sprawie pozwana nie wystąpiła z żądaniem miarkowania kary umownej. Sąd nie miał również żadnych podstaw aby uznać, biorąc pod uwagę wartość umowy, aby kary umowne uznać za zbyt wygórowane i dążyć do ich zminimalizowania.

Na marginesie należy wskazać, że powodowi przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy również na podstawie art. 491 k.c., który stanowi, że jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Może również bądź bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie żądać wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki. W niniejszej sprawie pismem z dnia 6 lipca 2012 roku powód wezwał pozwaną do przedłożenia projektu budowlanego oraz badań geologicznych i geotechnicznych w terminie do dnia 18 lipca 2012 roku i wskazał, że brak powyższego zmusi go do odstąpienia od umowy w całości lub w części. Pozwana nie wykonała zobowiązania powoda. Podnoszone przez nią argumenty zostały omówione powyżej. Należy więc uznać, że powodowi przysługiwało również prawo do odstąpienia od umowy zawartej z pozwaną na podstawie art. 491 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 108 i art. 98 k.p.c. Pozwana przegrała proces w całości i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu jest zobowiązana do poniesienia całości kosztów pozwanego. Na zasądzoną kwotę składa się opłata od pozwu w kwocie 10.542 złotych, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powoda w kwocie 7.200 złotych zgodnie z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych oraz kwota 196,61 złotych tytułem kosztów wynagrodzenia biegłego sądowego za sporządzoną opinią (art. 5 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c. w zw. z art. 2 ust. 1 u.k.s.c.).